

Broek in Waterland

Kerkplein 13, Kerk (RM)

De Hervormde Kerk, oorspronkelijk gewijd aan St. Nicolaas, is een tweebeukige kerk. In de 15e eeuw verrezen kort na elkaar het schip met koor en de noorderzijbeuk. In 1628 werd na een brand het koor en schip hersteld. Een verlenging van de noordbeuk volgde in 1639. De torenlantaarn dateert uit 1648 en bevat een door Henricus Meurs gegoten klok (1624). Het interieur heeft beschilderde houten tongewelven. Tot de inventaris behoren, een gebrandschilderd venster (circa 1640), een preekstoel (1685) met koperen lessenaar (1789), een doophek (17e eeuw) met koperen boog wapenschildje (1685), een koperen voorzangerslessenaar (1660) en banken (17e eeuw) en een door W. Beekes gebouwd orgel (1832).

TENTOONSTELLING

In de Broeker Kerk is een tentoonstelling van Peter Spier te zien. Peter Spier is geboren in Broek in Waterland en is een bekende Nederlandse/Amerikaanse tekenaar/illustrator. Hij heeft talloze kinderboeken geïllustreerd, denk bijvoorbeeld aan 'De koe die in het water viel' dat zich afpeelt in Waterland. Vorig jaar is een deel van de tekeningen van Peter Spier tentoongesteld. Dit jaar worden de resterende tekeningen van Broek, Uitdam, Monnickendam en andere plaatsen in de Broeker Kerk tentoongesteld.

Colofon

Tekst & redactie: Gemeente Waterland

Vormgeving: LassooyDesign BNO

Fotografie: Gemeente Waterland

Drukwerk: Keizer en van Straten Grafische Communicatie

Open monumentendag 2014

Thema: Op Reis

Zaterdag 13 september
van 11.00 – 17.00 uur

open
MONUMENTENDAG

Stichting Promotie
Waterland

Gemeente WATERLAND

OPEN PANDEN

Marken

Oosterpad 1, Vuurtoren (RM)

De vuurtoren van Marken bestaat dit jaar 175 jaar!

Dit markante gebouw wordt vanwege zijn vorm ook wel het ‘Paard van Marken’ genoemd. In 1700 werd op deze plek een vierkante vuurtoren gebouwd. Het was letterlijk een vuurtoren: volgens voorschrift moest ’s nachts en bij mist bovenop de toren een lichtend vuur worden gestookt. Het vuur werd gestookt met kolen. In de jaren dertig van de 19e eeuw werd besloten om de oude vervallen vuurtoren af te breken en een nieuwe toren te bouwen. In 1839 was de bouw voltooid en is er 175 jaar later nog steeds gelegenheid om te genieten van dit prachtige bouwwerk. Aan de zijkant van de toren is een marmeren steen ingemetseld, die ook in de oude toren zat. Daarop staan de namen van de vier burgemeesters van Amsterdam, Hoorn, Enkhuizen en Medemblik, die de opdracht voor de bouw van de eerste toren hebben gegeven. De toren samen met de aangebouwde machinekamer (1919) en de later toegevoegde wachterswoning (ca. 1930) is een bezoek zeker waard.

Let op: alleen te voet of fiets bereikbaar; kinderen vanaf 12 jaar; geen honden en het betreden is op eigen risico.

Katwoude

Achterdichting 2, Kathammer of Katwouder Molen (RM)

Net voor Volendam staat de watermolen de Kathammer. Deze molen is in 1896 gebouwd ter vervanging van zijn afgebrande voorganger. De molen is omstreeks 1987 gecompleteerd tot een bedrijfsmatige windmolen. De molen ligt circa 125 meter ten westen van de Kathammer Zeedijk en maalt via een voorboezem (molenkolk) en een zeventiende eeuwse uitwateringssluis direct uit op het buitenwater van het Markermeer.

Zuiderwoude

Zuiderwouder Dorpsstraat 1, Kerk (RM)

In de 11e eeuw moet op de plaats van de huidige kerk een kapel of kerk hebben gestaan. In 1573 is deze kerk verwoest. In de 16e en 17e eeuw beleefde het dorp een bloeiperiode en werd een nieuwe kerk gebouwd. In 1712 werden de kerk en toren zwaar beschadigd door brand. Door geldgebrek raakte het kerkgebouw steeds meer in verval en was men in 1823 zelfs genooddakt de klok te verkopen aan de

kerk van Broek in Waterland. In 1877 besloot de gemeente de oude kerk te slopen en een nieuwe kerk te bouwen. Er waren 120 heipalen van 13 meter voor nodig. Van de oude kerk nam men het een en ander mee, zoals het torenuurwerk, de preekstoel en een aantal grafzerken. Het interieur heeft een pijporgelfront uit 1879 van H. Knipscheer, een zeer fraaie zeskantige preekstoel uit de 17e eeuw met prachtig houtsnijwerk en het gemeentewapen van Zuiderwoude, twee predikantenborden met de voorgangers vanaf 1585, geschonken door de burgerij in 1979.

TENTOONSTELLING

In de kerk is tijdens open monumentendag door de archeologische werkgroep Waterland een kleine tentoonstelling te zien. Tijdens de zestiende en zeventiende eeuw was Zuiderwoude één van de welvarendste hoofddorpen van Waterland. Dit is terug te zien aan de voorwerpen die gevonden zijn tijdens bagger werkzaamheden.

Monnickendam

De Zarken 2, De Grote of St. Nicolaas Kerk (RM)

Dit is het grootste monument van Monnickendam. De driebeukige laatgotische hallenkerk is 70 meter lang en 11 meter breed en heeft een houten tongewelf en een toren van 55 meter hoog. De kerk is in verschillende fasen gebouwd, waarvan de eerste fase is gestart in 1406. De gotische stijl is in iedere fase consequent toegepast. Boven de rechter toegangsdeur zit de oudste gevelsteen van de stad in gotisch schrift. Tijdens de Reformatie kwam de kerk in 1572 in handen van de protestanten. De kosterij werd gebouwd in 1626 en is opgetrokken in neo-rennaissance stijl. Tot het interieur behoren een achzijdig gotisch doopvont (15e eeuw), een eikenhouten koorhek met vroege renaissance vormen (ca. 1562), een uit Winschoten afkomstige preekstoel (1695), een predikantenbord (1853) en een tweeklaviersistorgel (ca. 1780).

Zuideinde 2, VVV-kantoor (RM)

Hier vindt u het oorspronkelijke brug- en sluiswachtershuis en tolhuis (Accynshuys), met klokgevel uit de 18e eeuw. In de kelder is nog de waterput te zien, van waaruit de handelsschepen die op de Oostzee voeren nog voor het laatst vers drinkwater konden verkrijgen voor zij de lange zeereis vanuit de Zuiderzee aanvingen.

TENTOONSTELLING

In de kelder van het VVV-kantoor is een kleine tentoonstelling te zien met als thema: ‘Monnickendam: reis door de tijd’. Aan de hand van verschillende foto's wordt het verhaal verteld van gebouwen, straten, gebeurtenissen, mensen en de ontwikkelingen van Monnickendam.

Noordeinde 2, De Speeltoren (RM)

Het is niet bekend waartoe de 33 meter hoge speeltoren (ca. 1500) oorspronkelijk diende. In 1592 werd de houten spits op de toren geplaatst en met lood bekleed. Het carillon uit 1596 met 15 klokken is het oudste bespeelbare beiaard ter wereld! In de 16e eeuw kon men de klokken na het gieten niet stemmen. Dit werd pas mogelijk in het begin van de 17e eeuw. Monnickendam had toen geen geld om de klokken om te smelten en zodoende heeft Monnickendam het oudste bespeelbare carillon ter wereld. Ieder heel uur bazuint de Faam (engel) het nieuws uit Monnickendam en houden de ruiters een lanzengevecht. Dat symboliseert de strijd van de Watergeuzen tegen de Spanjaarden. Rondom de speeltoren is een nieuw museum gebouwd. In het museum kan het eeuwenoude carillon van de speeltoren van binnen uit worden bekeken. *Toegankelijk via museum (kosten € 4,50).*

Noordeinde 5, Het oude Stadhuis (RM)

Het voormalige herenhuis in rococo of de Lodewijk 15 stijl werd in 1746 (zie jaartal in Romeinse cijfers boven de deur) in opdracht van Albert Timmerman gebouwd. Albert Timmerman was een koopman en regent uit Monnickendam. In 1814 kwam het pand in handen van de gemeente Monnickendam die het als raadhuis in gebruik nam. Rond die tijd is als blikvanger het 17e eeuwse beeld van een monnik, afkomstig van het oude stadhuis, bovenop de geveltop geplaatst. Bijzonderheden zijn er in dit pand volop: de grote achterzaal (nu trouwzaal) is bekleed met goudleerbehangsel, de eikenhouten voordeur met in het houtsnijwerk het hoofd van Minerva en de trapeuningen van twee slangen die de wijsheid van bestuur voorstellen. Bijzonder is verder de ovaal slingerende eikenhouten trap die loopt van het souterrain tot de kap. Tegenwoordig zijn er kantoren in het pand gevestigd.